

**OPO – Organisasjonen
mot politisk overvåking**
Postboks 628 Sentrum
0106 Oslo
Telefon 900 19 985
e-post: overvak@opo.as
Bank giro 0537.51.98403
<http://home.no.net/overvak/>

Medlemsbulletin nr. 3/2007

- **Årsmøte 2008 – Innkalling**
- **Årsmelding 2007 for OPO**
- **Styre og arbeidsutvalg – utfordringer for
framtida**
- **OPOs arbeidsprogram 2008 – AUs forslag**
- **Budsjett 2008 med kommentarer**
- **Bedret medlemspleie**
- **Kontakt med andre organisasjoner**
- **Invitasjon til samarbeid**
- **Overvåking av tyske sosiologer**
- **Omfattende overvåking – Tyskland**
- **”Den andre versjonen” – Status for OPOs
dokumentasjonsprosess**
- **Dokumentasjon omkring POTs ulovlige
overvåking**
- **Intensjonsavtale om bokprosjekt – ”Den andre
versjonen”**
- **Mapper til Riksarkivet**

ÅRSMØTEINNKALLING 2008

OPO avholder sitt årsmøte *onsdag 23. januar 2008 kl 17.00*

Sted:

**Nei til EUs møtelokale, 8. etasje i Samfunnshuset,
Arbeidersamfunnets plass,
inngang fra Torggata**

Til behandling:

- 1. Styrets årsmelding, se Bulletin nr. 3/2007**
- 2. Budsjett med forslag til kontingent. Regnskap med melding fra revisor legges fram på møtet. AU foreslår en moderat heving av kontingenten fra 200 til 250 kroner. For øvrig oppfordres alle til å yte litt ekstra etter evne.**
- 3. Arbeidsprogram, se Bulletin nr. 3/2007**
- 4. Innkomne forslag, må være AU i hende innen 5. januar 2008**
- 5. Valg av styre, revisorer og valgkomité**

Etter at den formelle delen av årsmøtet er avviklet, ca. klokka 19.00, vil det bli en faglig del med relevans for våre medlemmer. (Hvilket tema, eller hvem som skal innlede for oss, har vi dessverre ikke helt klarlagt idet innkallingen til årsmøtet går ut. Medlemmer med e-postadresse vil imidlertid få beskjed så snart dette er klart.) Presse og andre interesserte er for øvrig også velkomne til å stille – på hele, eller bare på den siste delen av årsmøtet.

Etter den faglige innledningen vil det bli anledning til å stille spørsmål til foredragsholder, arbeidsutvalg og styre.

Møtet vil avsluttes kl. 20.30

ÅRSMELDING 2007 FOR OPO

ORGANISASJONEN MOT POLITISK OVERVÅKING

OPO ble stiftet på et møte i Oslo 28. november 2001.

Det første ordinære årsmøtet ble holdt 20. januar 2003, det siste 23. januar 2007.

A VALG – 2007	
Arbeidsutvalg:	Kjell Horn (leder), Geir Hovland, Tor Bernhardsen og Åsmund Langsether,
Styremedlemmer:	Erling Folkvord, Berit Rusten, Peder Martin Lysestøl, Unni Hagen, Gro Standnes, Torgny Hasås, Knut H. Olsen og Dag Norum
Varamedlemmer:	Kjell Bygstad, Anthoni Turgay Backe og Ivar Nygaard,
Revisorer:	Eigil Norli og Dag Tangen (gjenvalg)
Valgkomité Valgkomiteen før årsmøtet var Unni Hagen, Ola Lars Andresen, Ivar Nygaard og Kjell Bygstad	Kjell Bygstad, Unni Hagen og Ivar Nygaard
B ADMINISTRA-SJON	
Styremøter	I 2007 har det vært avholdt ett styremøte, den 20. juni. Her var hovedtemaet ”Den andre versjonen”, som Lars Borgersrud innledet om.
Arbeidsutvalget	Arbeidsutvalget har hatt tolv møter (fram til 1. januar 2008). AU har fordelt arbeidsoppgavene seg i mellom og konstituert Kjell Horn som sekretær ved siden av vervet som leder. I arbeidet med medlemsbulletinene har styremedlem Unni Hagen og medlem Mari Aasen og bistått leder. En rekke henvendelser om råd og hjelp med enkeltsaker hos Innsynsutvalget har blitt drøfta og så fulgt opp av Geir Hovland. OPO bør informere nye medlemmer om denne muligheten til å få juridisk assistanse. Åsmund Langsether har hatt som særlig oppgave å følge opp arbeidsprogrammets kapittel 3: ”Sikre historisk materiale”, se egen omtale. Tor Bernhardsen har hatt ansvaret for løpende oppgradering av hjemmesiden og ajourføring av medlemslista. Varamedlem Anthoni T. Backe har i løpet av året sluttet seg til AU og har som særlig ansvarsområde hatt kontakten med andre organisasjoner, se punkt 5.
Medlemsutvikling	OPO har per 1. desember 2007 ca. 220 medlemmer, hvorav 130 har betalt kontingenten. Purring har vært sendt ut to ganger. Statistikk over betalende medlemmer: 2002: 183 betalt 2003: 229 betalt 2004: 209 betalt 2005: 202 betalt 2006: 170 betalt 2007: 130 betalt

	Medlemmer som ikke har betalt kontingent de siste fire årene eller mer, har vi strøket av lista. At så få betaler den beskjedne kontingenten på 200 kroner – bare ca. 70 prosent – representerer et likviditetsmessig problem, selv om alt arbeid i AU (med unntak for konkret juridisk assistanse) til nå har vært utført vederlagsfritt.
Kontoret	Vi har disponert kontoret i Samfunnshuset, 7. etasje, brukt det etter behov og også holdt styremøtene våre der. Men det meste av det rutinemessige kontorarbeidet har vært gjort fra de respektive hjemmekontorene til AU-medlemmene. Av de 220 medlemmene har 80 oppgitt e-postadresse, noe som letter arbeidet for AU betraktelig. AU oppfordrer sterkt medlemmer med adgang til e-postadresse om å oppgi denne til oss. Se ellers eget innlegg i Bulletin nr. 2/2007 om saken.
OPOs hjemmeside på nettet (http://home.no.net/overvak/).	Gjennom hjemmesiden har OPO sitt eget massemedium, noe som er svært viktig i en tid da ”våre” saker sjelden når fram i aviser og andre medier. Fra starten 3. juli 2002 til 1. januar 2008 har hjemmesiden blitt besøkt eller brukt ca. 9100 ganger. Siden har vært lite oppdatert i 2006 og 2007. OPO kan ellers nås i e-post: overvak@opo.as
Informasjonsbrosjyre	Våren 2004 – like før 1. mai – fikk vi laget en informativ og fint utseende informasjonsbrosjyre. AU bestemte teksten. Ida Nygaard gjorde layouten og sto for trykkingen. Brosjyren ble revidert litt våren 2006 og er derfor fortsatt aktuell. Medlemmene oppfordres til å bruke den. Henvend dere til AU.
Økonomi	AU kjører en forsiktig linje hva økonomi angår, uten ekstravaganser av noe slag. Likviditeten er derfor grei – i forhold til nåværende aktivitetsnivå. Fritt Ord har bevilget 15.000,- kroner til OPOs arbeid med foredrags- og skribentvirksomhet og til bistand ved søknader om erstatning etter Innsynsloven. Justisdepartementet avsto OPOs søknad om driftsstøtte for 2006. Dette gjør selvsagt innbetaling av kontingent ytterligere viktig. Ellers viser vi til regnskapet for 2007 og budsjettforlaget her i Bulletin nr. 3/2007.
C ARBEIDSPROGR. 2007	.
Permanent innsynslov Knytte kravet om en permanent innsynslov til kravet om en fast nedgraderingsordning for de hemmelige tjenestene.	Den 11. januar 2006 sendte vi brev til Justisdepartementet om saken – og fikk negativt svar. Men avgående AU oppfordrer det kommende AU om likevel å følge opp kravet om permanent innsynslov
Bidra til å løse problemene fra fortida for den enkelte Støtte medlemmer i erstatningssaker, kreve utvidede rettigheter for overvåkede og deres familier og fortsette arbeidet med å få offentlig tilskudd til dette arbeidet. Arbeide for nedgradering og rett til innsyn i mappene etter 1977. Arbeide for å gjøre Stortingets unnskyldning kjent for allmennheten.	Fortsatt noe arbeid med enkeltsaker. Men færre saker enn tidligere år. Arbeidet står stille. Arbeidet står stille.

<p>Sikre historisk materiale. Arbeide for å sikre det historiske materialet som finnes i mappene, ved at dette oppbevares i Riksarkivet.</p> <p>”Den andre versjonen” – sette i gang innsamling av overvåkedes egen versjon.</p> <p>Kontakt med forskningsmiljøer.</p>	<p>Torsdag 15. november sendte vi søknad om støtte på 3 mill. kroner til Fritt Ord. Søknaden ble seinere supplert med intensjonsavtale om bokutgivelse med forlag. Fritt ord behandlet søknaden vår i styremøte 13. desember. Utfallet av behandlingen var ikke kjent da årsmeldingen ble skrevet.</p> <p>Vi hadde hyggelig kontakt med Justisdepartementet om støtte i forbindelse med prosjektet ”Den andre versjonen”. Søknaden om midler ble imidlertid høflig avslått.</p> <p>Vi har gjort flere framstøt mot forskningsmiljøer, men det ser ut til å være vanskelig å få mobilisert dem for denne saken.</p>
<p>Delta i offentlig debatt. Prioritere deltaking i den offentlige debatten om overvåking</p> <p>Delta som høringsinstans ved lovendringsforslag og andre høringsaker som er relevante for OPO.</p> <p>Arbeide mot etablering av internasjonale overvåkingssystemer, terrorlister og overvåking av nye grupper på politisk, etnisk eller tilsvarende grunnlag.</p>	<p>Tirsdag 6. mars ble Kjell Horn og Lars Borgersrud intervjuet i Klassekampen etter at Innsynsutvalget hadde sendt brev til mappefolk om at de – med en frist på to måneder – kunne få sende inn supplerende opplysninger, som så ville bli lagt ved mappene når disse ble oversendt Riksarkivet.</p> <p>Lørdag 10. mars refererte Klassekampen et brev OPOs AU hadde sendt Justisdepartementet og Innsynsutvalget med krav om utvidet frist for å sende inn supplerende opplysninger.</p> <p>Torsdag 13. september arrangerte sosiologistudentene på Blindern debattmøte med tittelen ”Akademisk kriminalitet?” Bakgrunnen var arrestasjonen av den tyske sosiologen Andrej Holm. I panelet satt Lars Mjøset, professor i sosiologi, Jonas Bals, master i historie ved København universitet og Kjell Horn, leder i OPO. Det var ca. 200 svært aktivt lyttende studenter tilstede, og vi fikk ”markedsført” OPO på en bra måte.</p> <p>Onsdag 26 september arrangerte Muslimsk Studentsamfunn (MSS) paneldebatt om mulig overvåking av muslimer i Norge. I Panelet: PST-sjef Jørn Holme, justisminister Knut Storberget og advokat Abid Raja. Kjell Horn representerte OPO med innlegg fra salen.</p> <p>Onsdag 28. november hadde Kjell Horn en artikkel i Klassekampen om overvåking av intellektuelle i Tyskland.</p> <p>I desember hadde Geir Hovland et innlegg i Klassekampen og VG der han imøtegikk påstander fra Kåre Willoch og Arild Rønsen om det rimelige i at AKP’ere ble overvåket.</p>
<p>Utvide politisk kontaktnett Knytte oss nærmere til aktiv ungdom, innvandrere og minoritetsmiljøer og til brede folkelige bevegelser – for eksempel antiglobaliseringsbevegelsen.</p> <p>Oppfordre politiske partier og deres ungdomsorganisasjoner</p>	<p>Onsdag 7. mars vedtok AU å sende en henstilling til medlemmene av styret i OPO om å sende inn forslag på navn på personer som vi bør henvende oss til for å bedre kontaktnettene, eventuelt øke medlemstallet i OPO. Ingen i styret reagerte på dette.</p> <p>Onsdag 29. august stilte generalsekretær for Islamsk Råd Norge på møte i OPOs AU. Gjensidig presentasjon og informasjon. Nyttig. Møtet resulterte blant annet i paneldebatten i regi av MSS som er nevnt foran.</p>

til å ta inn et eget punkt i sine arbeidsprogram om ”kamp mot politisk overvåking”.	Søndag 25. november sendte vi brev (e-post) med informasjon om OPO og invitasjon til samarbeid til 14 ulike organisasjoner. Dette må følges opp. E-postadressene er samlet under ”organisasjoner” på OPOs PC.
	For øvrig vil arbeidet i styre og arbeidsutvalg konsentrere seg om løpende saker som er forankret i formålsparagrafen, og den er det ingen endringer i.
D KONKLUSJON OG OPPSUMMERING	
Valgene	Sammensetningen av styre og AU viser at disse organene er helt uten representanter for mennesker med annen etnisk bakgrunn enn den norske. Dette er uheldig, både generelt sett – og spesielt med tanke på ”det nye fiendebildet”. Videre er den skjeve kjønnsbalansen et problem – med overveldende mannsdominans.
Administrasjon	Styremedlemmene burde, som nevnt foran, vært aktivisert mer. Dette er en utfordring for neste års AU. På den annen side har samarbeidet i AU vært utmerket, og oppgavene mellom medlemmene har vært fordelt på en fin måte, på det ideologiske så vel som det praktiske området.
Politisk arbeid	OPO har siden stiftelsen i 2001 hatt – og vil fortsatt ha – en viktig rolle som vaktbikkje på feltet politisk overvåking. Teknologisk og politisk går utviklingen raskt og i overraskende sprang som det er vanskelig å forutse. Det er derfor viktig at vi har en best mulig beredskap for påvirkning av opinionen og besluttede politiske organer. Styre og arbeidsutvalg har påtatt seg et stort ansvar her, men det vil – moralsk så vel som praktisk – være en stor støtte om medlemmene i sin alminnelighet viser initiativ og støtter arbeidet.

STYRE OG ARBEIDSUTVALG – UTFORDRINGER FOR FRAMTIDA

På få unntak nær har styre og arbeidsutvalg vært en temmelig stabil gjeng opp gjennom OPOs historie siden 2001. Dette er på den ene siden bra, men på den annen registrerer vi tendenser til en – i bokstavelig forstand – forgubbing. Det sittende styret på 15 medlemmer med varamedlemmer har 12 menn (80 %) og 3 kvinner (20 %), og i arbeidsutvalget er 4 av 4 menn (100 %!). Alle ”etnisk norske”. De fleste ”godt voksne” (leder fylte 70 år i løpet av perioden). Selv om vi tar høyde for at flertallet av overvåkede vel har vært menn, født i Norge, (kvalifisert gjetning), så er dette for dårlig, og om vi var underlagt ny lov om kvinnerepresentasjon i styret, så ville vi ”strøket med glans”!

Når det gjelder alder og engasjement, så henger de fleste av oss fast i den fortida som vi nå langt på vei har ryddet opp i (jfr. fristen for å søke innsyn som utløp 31. desember 2002 og unnskyldningen vi fikk fra Stortinget i mai 2004), mens en bekymringsfull framtid mer hører ungdommen til – ikke minst den delen av den som har andre kulturelle røtter enn de norske. Derfor en sterk oppfordring til mennesker som fyller ett eller flere av følgende kriterier om å melde seg til (beskjeden) innsats for OPO:

- Kvinner
- Unge mennesker
- Mennesker med annen kulturell bakgrunn enn den norske.

”Gamle” medlemmer oppfordres også til å kontakte mennesker de kjenner i kategoriene over, for å oppfordre dem om å søke medlemskap – og aller helst si seg villig til å påta seg verv.

Henvendelser om dette kan rettes, enten til

valgkomiteen v/Kjell Bygstad, tlf 69 83 87 51 eller e-post: kjellbyg@frisurf.no

eller til

leder Kjell Horn, tlf 22 44 18 58, 906 13 595 eller e-post: kjell.horn@oslo.online.no

OPOs ARBEIDSPROGRAM 2008 – AUs FORSLAG

1. Permanent innsynslov

- 1.1 Arbeide for en permanent innsynslov
- 1.2 Knytte kravet om en permanent innsynslov til kravet om en fast nedgraderingsordning for de hemmelige tjenestene.

2. Bidra til å løse problemene fra fortida for den enkelte

- 2.1 Støtte medlemmer i erstatningssaker, kreve utvidede rettigheter for overvåkede og deres familier og fortsette arbeidet med å få offentlig tilskudd til dette arbeidet.
- 2.2 Arbeide for nedgradering og rett til innsyn i mappene etter 1977.
- 2.3 Arbeide for å gjøre Stortingets unnskyldning kjent for allmennheten.

3. Sikre historisk materiale.

- 3.1 Arbeide for å sikre det historiske materialet som finnes i mappene, ved at dette oppbevares i Riksarkivet.
- 3.2 "Den andre versjonen" – sette i gang innsamling av overvåkedes egen versjon.
- 3.3 Kontakt med forskningsmiljøer.

4. Delta i offentlig debatt.

- 4.1 Prioritere deltaking i den offentlige debatten om overvåking
- 4.2 Delta som høringsinstans ved lovendringsforslag og andre hørings saker som er relevante for OPO.
- 4.3 Arbeide mot etablering av internasjonale overvåkingssystemer, terrorlister og overvåking av nye grupper på politisk, etnisk eller tilsvarende grunnlag.

5. Utvide politisk kontaktnett

- 5.1 Knytte oss nærmere til aktiv ungdom, innvandrere- og minoritetsmiljøer og til brede folkelige bevegelser – for eksempel antiglobaliseringsbevegelsen.
- 5.2 Oppfordre politiske partier og deres ungdomsorganisasjoner til å ta inn et eget punkt i sine arbeidsprogram om "kamp mot politisk overvåking".

For øvrig vil arbeidet i styre og arbeidsutvalg konsentrere seg om løpende saker som er forankret i formålsparagrafen, og den er det ingen endringer i.

BUDSJETT 2008 MED KOMMENTARER

AU foreslår en moderat heving av kontingenten fra 200 til 250 kroner. For øvrig oppfordres alle til å yte litt ekstra etter evne.

Videre foreslår AU at ny leder – dersom vedkommende kan dokumenterer tap av arbeidsinntekt pga jobbing for OPO på dagtid – blir honorert med inntil 15.000 kroner. Tilsvarende bør det i budsjettet avsettes inntil 10.000 kroner for honorar til sekretær.

OPO - FORSLAG TIL BUDSJETT 2008.

Kontonr.	Konto	BUDSJ 2008	BUDSJ 2007
3010	Kontingent	40 000,00	40 000,00
3020	Støtte	5 000,00	5 000,00
8010	Renter	100,00	100,00
	Sum	45 100,00	45 100,00
6010	Kopiering, trykking	5 000,00	5 200,00
6210	Andre driftsutgifter ¹	32 000,00	7 000,00
6310	Kontorrekvisita	2 500,00	2 300,00
6410	Leie av lokaler	12 000,00	12 000,00
6510	Annonser	3 000,00	3 000,00
6610	Telefonutgifter	6 000,00	4 100,00
6620	Utgifter til internett	4 000,00	3 000,00
6650	Porto	5 000,00	5 550,00
6710	Utgifter til data	2 500,00	1 000,00
7010	Reiseutgifter	1 500,00	5 000,00
8120	Bankomkostninger	150,00	100,00
	SUM UTGIFTER	73 650,00	48 250,00
	Resultat	-28 550,00	-3150,00

¹ Inn i post 6210 går inntil 25.000 kroner til honorar til leder og sekretær.

BEDRET MEDLEMSPLEIE

Som det går fram av årsmeldingen har AU møte omtrent en gang i måneden. Her tar vi opp både små og store saker, og det skrives ryddige referater som sendes styret umiddelbart etter møtene. En del av sakene er tunge gjengangere som vi jobber med gjennom hele året, mens andre er raskere å ekspedere. Når det gjelder de første, som både har allmenn interesse og som vi også ønsker tilbakemelding fra medlemmene på hvordan vi takler, har vi i betydelig grad dårlig samvittighet fordi informasjon fra oss – og dermed muligheten for dialog og meningsutveksling er så svak.

Problemet her er bare; hvordan skal vi nå dere?!

Jevnlig å sende bulletiner per post er enormt tidkrevende og kostbart. Så med våre ressurser går dette rett og slett ikke. Men AU har – med sin innsikt i dagens teknologi – klekket ut følgende plan, som imidlertid bare kan realiseres dersom medlemmene samarbeider:

AUs innsats:

Etter hver møte i AU lager sekretæren en redigert utgave av referatet, en utgave som tar opp de prinsipielle sakene som har vært oppe til behandling og som burde ha interesse for medlemmene.

Medlemmenes innsats:

En del medlemmer har allerede gitt oss sin e-postadresse. Men dette er ikke godt nok. Derfor følgende oppfordring:

Medlemmer som har e-post, men som ikke har opplyst den til oss, gjør dette umiddelbart.

Medlemmer som ikke selv har e-post, allierer seg med en i familien, en nabo, en venn eller et annet menneske med e-post som er villig til å la oss bruke dem som adressat og postkasse. Med så utbredt system for e-post som vi har i Norge i dag, burde det på denne måten vært mulig å kommunisere med absolutt alle medlemmene gjennom dette ”nye” mediet!

Derfor; vennligst gi oss en e-postadresse vi kan nå deg gjennom.

Med vennlig hilsen

Kjell Horn
leder

KONTAKT MED ANDRE ORGANISASJONER

Som det går fram av arbeidsprogrammets punkt 5.1 for 2007 (og som vi foreslår videreført til 2008) skal vi ”knytte oss nærmere til aktiv ungdom, innvandrere- og minoritetsmiljøer og til brede folkelige bevegelser – for eksempel antiglobaliseringsbevegelsen.”

For å følge opp dette, merket vi oss e-postadressen til en rekke organisasjoner og skrev i november følgende brev til dem:

INVITASJON TIL SAMARBEID

Organisasjonen mot politisk overvåking (OPO) ble stiftet i november 2001 og hadde som overordnet mål å motarbeide overvåking av lovlig politisk virksomhet i Norge. Bakgrunnen var den ulovlige overvåkingen som hadde funnet sted siden frigjøringen, og som var blitt avdekket gjennom Lundkommisjonens arbeid. Ofrene for overvåking var den gangen særlig medlemmer av NKP og andre venstreradikale som var i opposisjon til det offisielle politiske establishment. OPO har i dag en beskjedne medlemsmasse på ca. 250, men på tross av det, nyter vi en viss respekt hos myndighetene og står blant annet som høringsinstans når endringer i lovverket som berører overvåking, er under planlegging. Og vi opplever å bli lyttet til. Dere finner mer om OPO ved å gå inn på <http://home.no.net/overvak/>

Men i takt med at ”fiendebildet” endrer seg, har vi i OPO en begrunnet frykt for at historien vil gjenta seg. Eksempelvis er fokus nå satt på blant annet innvandrer miljøer (særlig de muslimske etter 11/9). Men andre grupperinger som miljøaktivister, dyrevernsaktivister, markedsliberaliseringsmotstandere og andre aktivist- og alternative tankesmier er under press. Dette betyr at grupperinger som ikke umiddelbart passer inn i den politiske status quo, det vil si folk som mistenkes for å kunne ta i bruk virkemidler som provoserer myndighetene eller som potensielt kan sette myndighetene generelt

eller enkelte myndighetspersoner spesielt i et dårlig lys, blir overvåket og mistenkeliggjort

OPO ønsker med andre ord å være med på å bidra til å verne om både organisasjons-, religions- og ytringsfriheten i Norge, og – i den grad vi har kapasitet til det – også i andre land. Vi tar derfor med dette kontakt med en rekke organisasjoner, blant dem dere, for å informere om hvordan OPO opplever dagens overvåkings-/ etterretningsvirkelighet, og ikke mist for å invitere til samarbeid for om mulig å demme opp for overvåkingspresset. Kanskje har vi ikke har annet til felles enn at vi representerer engasjerte mennesker med det å *skape en bedre verden* som overordnet mål – noe som i seg selv ikke er så rent lite! Kommunikasjonen mellom OPO og dere kan ha form av ren informasjon fra vår side. Men selvsagt ønsker vi helst at det oppstår en kommunikasjon i form av dialog basert på erfarings- og/eller meningsutveksling, og at vi på den måten kan ha gjensidig nytte av å pleie kontakt og samarbeide - både på kort og lang sikt.

Vi ser fram til å høre fra dere.

Med vennlig hilsen

Kjell Horn (s)
leder

OVERVÅKING AV TYSKE SOSIOLOGER

I løpet av året kom vi under vær med at tyske sosiologer som forsker på byfornyelse i Berlin, av myndighetene ble assosiert med grupper som ble definert som "terrorister". Nå ble det ikke bevist at det virkelig var noen kontakt mellom disse gruppene og forskerne – og dessuten kan de handlingene som gruppene begikk, vanskelig kalles "terrorisme". "Hærverk" eller "grovt skadeverk" er mer dekkende. Likevel ble altså forskerne overvåket, trakassert for den enes vedkommende fengslet. OPO reagerte på dette på to måter; ved å sende et skarpt brev til tyske myndigheter med ansvar for overvåking og med å sende innlegg til norsk presse. Nedenstående ble tatt inn i Klassekampen onsdag 27. november 2007:

OMFATTENDE OVERVÅKING – TYSKLAND

I tyske – som i norske – byer foregår en utvikling der tidligere arbeiderklasseboliger kjøpes opp av et moderne borgerskap, leiligheter slås sammen og tidligere beboere tvinges ut til nye boligfelter preget av blokkbebyggelse. Faguttrykket for dette er "gentrifisering". Samtidig er tendensen til forvitring av bestemmelser som beskytter arbeidstakere mot fysisk fare og usikre arbeidskontrakter tydelig – i Tyskland som i Norge. Fenomenet kalles på tysk "Prekarisierung".

I Tyskland finnes det såkalte "Militante Gruppen" (MG) som protesterer mot denne utviklingen ved å sette fyr på biler, blant annet militære kjøretøyer. Myndighetene kaller dette terrorisme, noe vi i OPO mener er sterkt overdrevet. Grovt skadeverk ville være et mer passende uttrykk. Men minnene fra tiden da Rote Arme Fraktion (RAF) var på sitt mest aktive skremmer åpenbart. Og dessuten er det svært beleilig til enhver tid å ha terroriststempelet for hånden som en kan skremme befolkningen med og legitimere antiterrorlovgivning.

Sosiologer og byforskere er selvsagt oppmerksomme på fenomenene gentrifisering og prekarisering, de forsker på dem og publiserer løpende sine resultater. Problemet er at MG på sine nettsider benytter de samme begrepene, og dermed kommer myndighetene til den slutningen at forskere må være hjernen bak de radikale politiske gruppene kalt MG.

Følgelig blir forskerne utsatt for klassisk overvåking med blant annet telefon- og romavlytting, og en av dem – Andrej Holm fra Berlins Humboldt-universitet – ble 31. juli i år arrestert og satt i varetekt i Berlin til han ble løslatt mot kausjon to måneder seinere, den 22. august. Hjemmelen for overvåkingen og arrestasjonen finnes i § 129 A, en lov som ble vedtatt på 1970-tallet som et ledd i kampen mot RAF.

Den norske "Organisasjonen mot Politisk Overvåking" reagerer sterkt på at tyske vitenskapsfolk trakasseres slik tilfellet har vært med Andrej Holm og hans medarbeidere, og vi oppfordrer tyske myndigheter om å slette § 129 A slik at eventuell framtidig politisk overvåking ikke vil ha noen hjemmel i tysk lov.

OPO reagerer også mot at terrorbegrepet – både i Tyskland og i Norge – utvannes på denne måten. Grovt skadeverk har alltid vært straffbart. Det er helt unødvendig med terrorbestemmelser for å sette gjerningsmannen under tiltale for grovt skadeverk. OPO vil advare mot denne utviklingen hvor terrorbegrepet legges på strekk og utvides til å ramme alle straffbare handlinger som makthaverne oppfatter som politisk uønsket.

Kjell Horn
leder
kjell.horn@oslo.online.no

”DEN ANDRE VERSJONEN”

Status for OPOs dokumentasjonsprosess

Vi viser til tidligere orienteringer om det vi som arbeidstittel kaller ”Den andre versjonen” eller ”OPOs dokumentasjonsprosess. I forrige nummer av bulletinen – nr. 2/2007 – gjenga vi en extenso det PM’et vi sendte Justisdepartementet som grunnlag for søknad om økonomisk støtte til prosjektet. Resultatet ble negativt. Departementet ønsket ikke å støtte oss, og begrunnet det med at de overvåkede allerede hadde hatt alle muligheter for å melde inn til Innsynsutvalg og Riksarkiv sine motforestillinger til det som går fram av mappene.

Seinere har vi kontaktet academia for gjennom Forskningsrådet å finne ut om det er mulig å hente ut midler. Når denne bulletinen skrives (i slutten av november 2007) har vi ennå ikke fått noen respons på henvendelsene våre.

Som et mer ”beskjedent” prosjekt har vi vurdert å gjøre en noe mindre ambisiøs og omfattende intervjuundersøkelse blant et utvalg av de overvåkede. Men også dette vil kreve økonomisk støtte. Vi har derfor henvendt oss til Fritt Ord om saken og søkt om støtte på 3 millioner kroner. Søknaden, som i hovedsak bygger på det PM’et vi i sin tid sendte Justisdepartementet, vil ble behandlet i deres styremøte 13. desember. En forutsetning for å få støtte, er at resultatet når ut til allmennheten. For å sikre det, er det nødvendig at vi har en intensjonsavtale med forlag om bokutgivelse på grunnlag av intervjuer med eventuelt tillegg av fagekspertise. Som vedlegg til søknaden til Fritt Ord fulgte en appell fra Åge Fjeld som vi trykker nedenfor. Deretter gjengir vi det brevet vi sendte forlagene som grunnlag for forhandlinger om intensjonsavtale.

DOKUMENTASJON OMKRING POTS ULOVLIGE OVERVÅKING.

Jeg viser til OPOs bestrebelser for å lage et dokumentasjonsverk om POTs virksomhet, - de største politiske overgrepene i seinere norsk historie. Dette vil måtte bli meget omfattende og tidkrevende, og slik ikke kunne omfatte intervjuer med de få gjenlevende av de hardest ram-medede. Derfor støtter jeg sterkt de tanker som er reist om en mindre omfattende dokumentasjon som må gjøres omgående.

Det er med harme jeg ser tilbake på hele dette svineriet som rammet hederlige arbeidsomme norske borgere og deres familier gjennom tiår. Ikke minst hundrevis av aktive kommunistiske motstandskjempere som den gang satte livet på spill. Denne fotfølginga og registreringa av trolig over 30 000 mennesker, førte ikke til at et eneste NKP-medlem kunne straffedømmes for landsforrædersk virksomhet.

Også etter at Lundkommisjonen hadde avslørt overgrepene og en rehabilitering skulle finne sted, har diskrimineringa fortsatt. Det gjelder til dømes de ørsmå økonomiske erstatningene. Mens 3 leger i Østfold, som rundt år 2000 fikk hver over 700 000 kroner for i et års tid uskyldig å ha blitt beskyldt for skattesvik, har

en brøkdel av de som uskyldig har vært overvåket og forfulgt i flere ti-år, fått fra 10 000 opptil max 140 000 kroner. Nå har vel de fleste av dem som har søkt og tatt imot pengene, gjort det for å ha et bevis på at de er blitt forfulgt. Det som for meg og de fleste er mest opprørende, er den arrogansen vi er blitt møtt med når vi har krevd en uforbeholden offentlig unnskyldning for de overgrep vi har vært utsatt for. Den halvhjertede og nærmest hemmelige unnskyldninga vi omsider fikk, viser et knapt Stortingsflertalls ynkelighet. Opprørende er også at Innsynsutvalget stort sett har nektet nær familie å få innsyn i en høyt aktet avdøds fars eller søsters mappe. Blant annet av disse grunner er det viktig for alle forurettede at en kortfattet dokumentasjon kommer ut i bokform snarest. En slik bok vil kunne oppveie Stortingsflertallets uvilje mot de rammede og starte en generell debatt. Jeg er klar over at dette vil få en betydelig kostnad, spesielt fordi det må forseres, og som jeg synes det bør være rimelig at vår nåværende regjering bekoster eller gir betydelig bidrag til

Jeg har lagt ved den første brosjyren fra først i 50-åra som ble gitt ut om overvåkinga, og en dokumentasjon omkring min egen mappe, som kan bidra til å belyse POTs virksomhet.

Moss, den 14.10.2007

Med vennlig hilsen
Åge Fjeld (s)

INTENSJONSAVTALE OM BOKPROSJEKT – ”DEN ANDRE VERSJONEN”

Som forlaget ventelig er kjent med, foregikk det en omfattende ulovlig overvåking av systemkritiske norske borgere i årene etter krigen. Forholdet ble avdekket og dokumentert gjennom Lundkommisjonen. Svært mange av de overvåkede reagerte med undring og/eller raseri på grove feil og store mangler i det materialet de hadde fått innsyn i. Som svar på dette anbefalte myndighetene i første omgang at feil kunne strykes, noe OPO motsatte seg av hensyn til blant annet framtidig historieskriving. I stedet sluttet vi oss til en ordning der det ble gitt anledning til å sende inn korrigerende opplysninger til mappene. Men fristen var kort – bare to måneder fra mottatt informasjon om

ordningen – og dessuten nådde denne ikke fram til alle det angikk. Følgelig er svært lite korrigerende materiale kommet inn. For balansens skyld, som et rent rettferdighetskrav og av hensyn til historisk vederheftighet ønsker vi å kunne gjennomføre en intervjuundersøkelse som har et omfang som kan bidra til å skape denne balansen.

Formål

Formålet med prosjektet er altså å framskaffe ”den andre versjonen”. Med dette menes de overvåkedes kollektive versjon av den overvåkingshistorien de selv mener å ha opplevd. Bak begrepet ”den andre versjonen” skjuler det seg flere ulike fortellinger, som samler seg i det

felles at de er ”den andre” i motsetning til overvåkerne.

Prosjektet tar sikte på – gjennom intervjuer – å framskaffe dokumentasjon av de overvåkedes egne kommentarer til de beskrivelsene, hendingene, konklusjonene, antagelsene og andre forhold som dokumentene i deres tilsendte overvåkningsmapper inneholder. Dette kan skje ved at den overvåkede kommenterer så langt som mulig dokument etter dokument som mappen inneholder og opplysninger som framkommer i dem. Men forhold ved overvåkingen som ikke kan relateres direkte til innholdet i mappene, vil også kunne være av interesse å ha med.

Myndighetenes ansvar

Det er nødvendigvis slik at det er kildene, og i særlig grad de skrevne kildene, som i stor grad legger premissene for historikernes framstillinger. Per i dag vil det i hovedsak bety politiets innsamlede materiale og deres versjon av virkeligheten. Det er derfor viktig at også de overvåkedes virkelighetsbeskrivelse blir tatt vare på og gjort tilgjengelig for forskning og for allmennheten. Erfaringene viser som nevnt, at det er vanskelig å oppnå at overvåkede hver for seg uten initiativ utenfra vil gjøre dette. Et eksempel på dette er, at på tross av at Riksarkivaren har informert om at Riksarkivet vil ta i mot enkeltmapper, har til dags dato svært få respondert. Det ser ut til at den enkelte overvåkede kun forholder seg til sin individuelle overvåkningshistorie, og selv om de hver for seg kanskje ønsket å bidra til offentligheten og forskerne med sin versjon, har de begrensede muligheter for det. Bare det å ikke ha noen å henvende seg til som kan nedtegne deres versjon er et stort problem for dem som ikke selv er spesielt skriveføre.

Men ennå er det mulig å framskaffe opplysninger om hva som foregikk under overvåking fra overvåkede som er i live. Mennesker som husker og som er villige til å dele sine opplevelser med oss, som ved

hjelp av *det frie* ord og intet annet har kjempet for det *de* har ment å skulle være et rettferdig samfunn og en pålitelig rettsstat. Men det haster!

Myndighetene har sikret den individuelle oppreisning og gjenoppretting av skade gjennom den erstatningsordningen som er etablert. Her er det snakk om den kollektive oppreisning og gjenoppretting av offentlighetens mulighet for innsikt i den kollektive historien.

Et annet uttrykk for myndighetens kollektive oppreisning fikk vi i forbindelse med Årsmeldingen fra Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-, overvåkings- og sikkerhetstjeneste (EOS-utvalget). Da den ble behandlet i Stortinget 19. mai 2005, hadde den i en avsluttende merknad (kapittel 7) blant annet følgende formulering: ”*Stortinget ønsker å uttrykke en beklagelse overfor de personer som tidligere har vært urettmessig overvåket av Politiets overvåkingstjeneste, slik det ble avdekket av Lundkommisjonen.*”

En slik innsamling av data om den overvåkingen som fant sted etter den andre verdenskrigen, en overvåking som var sterkt påvirket av det politiske klimaet under den kalde krigen, bør etter vår mening komme til nytte ved utformingen av det nødvendige overvåkingssystem vårt land må ha i framtiden. For legitimiteten til en framtidig overvåking er det av avgjørende betydning at man både unngår de fleste feilene som ble begått i perioden etter 1945, og dessuten ikke igjen etablerer en overvåking av lovlig politisk virksomhet (både kollektiv og individuell) med ulovlige metoder, og at det etableres registre over uskyldige personer. Registre som en kan frykte vil komme på avveie i en krisesituasjon. Foruten de positive virkningene dette vil kunne få for legitimiteten til landets myndigheter, vil det kunne spare store ressurser i form av arbeidsinnsats – og dermed også penger. Et tredje – kanskje viktigste – moment, er at lærdommen en kan høste av et dokumentasjonsprosjekt som her skisseres, vil bidra sterkt til å gi borgerne en

opplevelse av at rettssikkerheten i samfunnet er ivaretatt, på den måten at det er balanse mellom *nødvendig* overvåking og den enkeltes legitime rett til personvern. Ansvar for at en slik innsamling kan finne sted må i første rekke være det offentlige, men henvendelser til dem v/Justisdepartementet er blitt møtt med avslag under henvisning til de åpninger for individuell innrapportering som allerede er gitt – men som altså ikke fungerer i praksis.

OPO vurderer det derfor som en nærliggende oppgave selv å ta ansvaret for at et slikt dokumentasjonsprosjekt blir gjennomført.

Arbeidets omfang

Av de samlede overvåkede – anslagsvis 25 000 – 30 000 personer hadde 12 794 søkt om innsyn innen fristens utløp den 31.12.2002. Av disse har ca. 30 prosent fått – eller vil få – innsyn. Av de øvrige har de fleste – ca. 60 prosent – fått avslag med begrunnelsen ”intet funn”. De resterende ca. 10 prosent avvises – for de flestes vedkommende – med hjemmel i Innsynslovens § 2 (unntaksbestemmelsene), eller – for de resterende – fordi de har trukket søknaden eller er døde. Det samlede antall erstatningssaker er 618. Pr. 31.12.2005 var 539 av disse ferdigbehandlet, og av disse hadde 270 – eller ca. 50 prosent – fått erstatning med i gjennomsnitt ca. 30 000 kroner hver. Det samlede antall

overvåkede som får erstatning, vil ventelig bli i overkant av 300 når Innsynsutvalget har avsluttet sitt arbeid.

OPO har om lag 250 medlemmer. En skriftlig henvendelse med tilbud om intervju kan gå ut til disse. Det vil også være en fordel om et liknende tilbud kan gå ut til dem som har fått innsyn og tilsendt dokumenter av Innsynsutvalget.

Personvern

Prosjektet må ha skriftlig samtykke fra de intervjuede, og de intervjuede vil selv bestemme om deres bidrag skal anonymiseres eller ikke.

Formidling

I forlengelsen av prosjektet tenker vi oss at det avholdes en vitenskapelig anlagt konferanse som tematiserer innsamling av minner om overvåking og samfunn i vid forstand. Hit kan også inviteres forskere fra utlandet, særlig fra de øvrige nordiske land. Bidrag fra deltakerne bør inngå i antologien, som vil ha form av en bok, tilgjengelig for allmennheten.

For Organisasjonen mot politisk
overvåking

Kjell Horn (s)
leder

MAPPER TIL RIKSARKIVET

Åge Fjeld sendte i 2007 inn mappa si (på ca. 70 sider) til Riksarkivet, og fikk hyggelig kvittering for det. Men i tillegg fikk han et brev som for oss i OPO burde vær både en tankevekker og en kilde til bekymring. For – på tross av gjentatte oppfordringer, blant annet gjennom det organet du nå har foran deg – er det pr i dag bare sju personer som har sendt inn kopi av mappa si til Riksarkivet. For at dette arkivet skal ha noen som helst vitenskapelig verdi i framtida, må tallet på innsendte mapper mangedobles og dobles igjen.

Derfor en gjentatt oppfordring: Finn snarest fram til en kopimaskin og send kopi av stoffet til Riksarkivet. (Om du syns hele eller deler av innholdet er av en slik art at du ikke ønsker å dele det med ”gud og hvermann” er det fullt mulig å klausulere stoffet. Det betyr at det bare blir gjort tilgjengelig for andre etter uttrykkelig samtykke med deg (eller dine eventuelle etterlatte) fra sak til sak.)